

SZPITAL SPECJALISTYCZNY

w PIŁE

im. Stanisława Staszica

64-920 Piła, ul. Ludwika Rydygiera 1

Sekretariat 67 210 62 00
Centrala 67 210 66 66
Fax 67 212 40 85
e-mail sekretariat@szpital.pila.pl
www.szpitalpila.pl

ZALECENIA DIETETYCZNE

Dieta bezglutenowa

Dieta bezglutenowa polega na eliminacji glutenu, mieszaniny białek roślinnych występujących w ziarnach zbóż tzn. żyta, pszenicy, jęczmienia. Gluten może być obecny w produktach przetworzonych np. wędlinach, a także w lekach przeciwbólowych, suplementach diety, preparatach witaminowych. Dieta bezglutenowa ma zastosowanie w leczeniu celiakii, nietolerancji glutenu i nieceliakalnej nadwrażliwości na gluten. Eliminacja glutenu nie jest zalecana przed postawieniem diagnozy.

ZALECENIA ŻYWIENIOWE

W diecie bezglutenowej zabronione są zboża:

- pszenica (także orkisz, płaskurka, samopsza)
- jęczmień
- żyto
- niecertyfikowany owies
- wszystkie produkty spożywcze z ich dodatkiem.

Naturalnymi produktami bezglutenowymi są:

- kukurydza
- ryż
- ziemniaki
- soja
- proso
- gryka

- tapioka
- amarantus
- maniok
- rośliny strączkowe
- sorgo
- orzechy
- mięso, ryby, jaja
- owoce i warzywa

Za produkty bezglutenowe uznaje się również produkty przetworzone, w których zawartość glutenu nie przekracza 20 ppm (20 mg na kg). Takie produkty mogą być opisane jako bezglutenowe oraz zawierać międzynarodowy licencjonowany symbol Przekreślonego Kłosa. W niektórych krajach dopuszczalne jest spożycie niewielkich ilości certyfikowanego bezglutenowego owsa (w Polsce dostępny jest certyfikowany bezglutenowy owies z Finlandii). Należy pamiętać, że u części osób chorujących na celiakię wywołuje dolegliwości.

I etap – bezpośrednio po rozpoznaniu choroby

- W pierwszym etapie dieta bezglutenowa powinna być również dietą lekkostrawną:
  - wyłącz potrawy ciężkostrawne i wzdymające (warzywa strączkowe, kapustne, por, cebula, czosnek, czereśnie, winogrona, gruszki, śliwki, żółty ser, tłuste mięsa, wędliny i konserwy mięsne i rybne)
  - wyeliminuj potrawy smażone.
  - odpowiedni sposób przyrządzania potraw: gotowanie w wodzie, gotowanie na parze, duszenie, pieczenie w rękawie foliowym, naczyniu żaroodpornym bez dodatku tłuszczu..

Przy mocno zniszczonych kosmkach jelitowych zalecana jest dieta bezmleczna, bezlaktozowa.

II etap – kuchnia bezglutenowa

Po regeneracji kosmków jelitowych, dieta w celiakii oparta jest o zasady zdrowego odżywiania.

- Stosuj się do zasad diety bezglutenowej;
- Zachowaj higienę bezglutenową – korzystaj z oddzielnych desek, noży przyborów kuchennych;
- Czytaj etykiety, upewnij się czy produkt nie zawiera glutenu. Zwróć uwagę na informacje zawarte na opakowaniu typu „ może zawierać śladowe ilości glutenu”, „może zawierać zboża zawierające gluten”, „ w zakładzie stosowany jest gluten”, „ w zakładzie pakowane są produkty zawierające gluten”.
Zrezygnuj z zakupu produktu, jeżeli nie masz pewności, czy produkt jest bezglutenowy.
- Jeżeli przez dłuższy czas kupujesz ten sam produkt, co jakiś czas sprawdź jego skład, producent może zmienić jego recepturę.
- Wybieraj produkty bezglutenowe o niższej zawartości soli, cukru.
- Dbaj o regularną aktywność fizyczną.
- Wyeliminuj alkohol z diety.
- Zrezygnuj z palenia tytoniu.
- Pij około 2 litrów wody dziennie.
- Zadbaj o odpowiednią ilość snu 7-8 godzin dziennie.

PRODUKTY I POTRAWY	NIE ZAWIERAJĄ GLUTENU	MOGĄ ZAWIERAĆ GLUTEN	ZAWIERAJĄ GLUTEN
PRODUKTY ZBOŻOWE	Zboża naturalnie niezawierające glutenu oraz pochodzące z nich produkty: ryż biały, brązowy i dziki, kukurydza, gryka,	Płatki śniadaniowe kukurydziane mogą zawierać sól jęczmienny, mąki, kasze i płatki ze zbóż naturalnie bezglutenowych	Pszenica (i jej dawne odmiany: orkisz, kamut i płaskurka), pszenżyto, jęczmień, żyto, zwykły owies,

	<p>proso, amarantus, quinoa, teff, sorgo, kasze ze zbóż naturalnie bezglutenowych (np. kasza jaglana z prosa, gryczana), mąki ze zbóż naturalnie bezglutenowych oznaczone jako bezglutenowe, płatki ryżowe, skrobia kukurydziana, ryżowa i tapioka, gotowe mieszanki mączne bezglutenowe, pieczywo i makarony z mąk bezglutenowych wykonane samodzielnie oraz kupne oznakowane znakiem Przekreślonego Kłosa, kaszki dla niemowląt ryżowe i kukurydziane, chrupki kukurydziane oznaczone jako bezglutenowe, popcorn, owies oznaczony jako bezglutenowy, bułka tarta bezglutenowa</p>	<p>(np. kasza jaglana, gryczana, mąka kukurydziana, ryżowa itp.) dostępne w sprzedaży ogólnej mogą być zanieczyszczone glutenem</p>	<p>mąki: pszenna, żytnia, jęczmienna, płatki pszenne, jęczmienne, żytnie, owsiane, kasza manna, kuskus, bulgur, kasza jęczmienna (pęczak, mazurska, perłowa), musli, kasze owsiane, kaszki błyskawiczne zbożowe i mleczno-zbożowe, mąki ze zbóż naturalnie bezglutenowych mielonych w zwykłym młynie, makaron pszenny, zwykły makaron gryczany, makaron żytni, pierogi, pyzy, kopytka, naleśniki, pieczywo – każde z tradycyjnej piekarni, jeśli nie jest licencjonowane (chleb biały i razowy, bułki, bagietki, maca, pumpernikiel, pieczywo chrupkie, precle), pieczywo cukiernicze suche (herbatniki,</p>
--	---	---	--

			ciastka, wafle, biszkopty, pierniczki, sucharki, paluszki itp.), ciasta, ciastka, drożdżówki, pizza, bułka tarta
MIĘSO, RYBY, JAJA	Świeże, nieprzetworzone mięso, ryby, jaja, wędliny, konserwy mięsne i rybne oznaczone jako bezglutenowe	Wędliny (także te wysokogatunkowe typu szynka), parówki, produkty z mięsa mielonego, pasty rybne, konserwy mięsne i rybne, paczkowane mięso mielone	Panierki do mięs i ryb oraz potrawy panierowane, kotlety mielone, pulpety, wędliny podrobowe (kaszanka, pasztetowa, pasztet) jeśli zawierają glutenowe dodatki
MLEKO I PRODUKTY MLECZNE	Mleko świeże, mleko w kartonie, mleko zagęszczone, mleko w proszku, kefir, maślanka, jogurt naturalny, nieprzetworzony ser biały, ser żółty	Jogurty owocowe, maślanki smakowe, napoje czekoladowe, produkty mleczne o obniżonej zawartości tłuszczu, serki topione, śmietana (zagęstnik), tanie sery żółte (tzw. wyroby seropodobne); gotowe mielone sery białe do serników (niektórzy producenci dodają błonnik pszenny)	Napoje mleczne z dodatkiem słodzącego jęczmiennego, jogurty z dodatkiem płatków zbożowych, desery mleczne z glutenowymi dodatkami

TLUSZCZE	Masło, smalec, margaryna, olej roślinny, oliwa z oliwek	Majonezy, gotowe sosy (dresingi)	Olej z kiełków pszenicy
WARZYWA I PRZETWORY Z WARZYW	Wszystkie warzywa świeże, mrożone, konserwowane bez dodatków, również strączkowe (groch, fasola, soczewica), ziemniaki, skrobia ziemniaczana, mąka ziemniaczana	Salatki z majonezem i dresingami o nieznanym składzie, chrzan, niektóre fasole w puszkach, placki ziemniaczane, produkty wegetariańskie typu kotlety sojowe, pasztety sojowe, majonezy sojowe	Warzywa zasmażane albo zagęszczane mąką, panierowane, seitan (zastępnik mięsa dla wegetarian)
OWOCE	Wszystkie owoce (świeże, mrożone)	Wsady owocowe, owoce suszone	
CUKIER, SŁODYCZE I DESERY	Cukier, dżem, miód, syrop klonowy, melasa, landrynki, ciasta i ciastka upieczone z dozwolonych produktów, kisiele i budynie domowe z mąki ziemniaczanej samodzielnie robione, ciasta i ciastka oznakowane znakiem Przekreślonego Kłosa	Guma do żucia, żelki, galaretki w cukrze i w czekoladzie, nadziewane cukierki, batony, kupne kisiele, budynie, galaretki i puddingi, lody, czekolada i czekoladki, chipsy, cukier wanilinowy	Ciasta i ciastka upieczone z niedozwolonych mąk lub ze zwykłym proszkiem do pieczenia, słód jęczmienny
NAPOJE	Herbata, kawa naturalna, soki owocowe, wody mineralne, kompoty,	Niektóre kawy rozpuszczalne, napoje kawowe typu 2 w 1,	Kawa zbożowa, kakao owsiane, napoje słodzone słodem

	napary z ziół, czyste alkohole (wódka, rum itp.), wino, piwo bezglutenowe	zwłaszcza aromatyzowane, czekolada do picia, alkohole z dodatkami smakowy	jęczmiennym, piwo
PRZYPRAWY	Sól, pieprz, zioła, ocet winny, ocet jabłkowy	Przyprawy typu vegeta, mieszanki przypraw (np. curry), musztardy, keczupy, sosy i zupy w proszku, gotowe dipy i dresingi, kostki bulionowe, posypki i gotowe dekoracje do ciast, jedno	Zwykły sos sojowy, zakwas z mąki zawierającej gluten
INNE	Proszek do pieczenia bezglutenowy, soda spożywcza Komunikanty niskoglutenowe	Preparaty do odchudzania, niektóre leki i preparaty wielowitaminowe, niektóre aromaty	Zwykły proszek do pieczenia Komunikanty z mąki pszennej i opłatki świąteczne

*Źródło Ciborowska H., Rudnicka A.: Dietetyka. Żywnie zdrowego i chorego człowieka

LITERATURA:

1. Ciborowska H., Rudnicka A.: Dietetyka. Żywnie zdrowego i chorego człowieka. Wyd. Lek. PZWL wyd. IV Warszawa 2021 r.
2. Polskie Stowarzyszenie Osób z Celiakią i na Diecie Bezglutenowej. Celiakia i dieta bezglutenowa – praktyczny poradnik. Wydanie XII, Warszawa 2017 r.
3. Lange E. Włodarek D. (red.): Współczesna dietoterapia. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023 r.
4. Narodowe Centrum Edukacji Żywnieniowej

Opracowała: Magdalena Grabarska – dietetyk

Wydanie II, 16.04.2025r.

